

Oponentský posudok na dizertačnú prácu pána Mgr. Ozrena Mutaka na tému
„Interpretace loutnových transkripcí skladeb Johanna Sebastiana Bacha na
kytaru“.

Po prečítaní dizertačnej práce som bol okamžite presvedčený o tom, že autorom musí byť interpret, ktorý sa prakticky i teoreticky zaujíma o zvolenú problematiku, pracuje s ňou, venuje sa jej nielen nahodilo kvôli získaniu titulu, ale je to jeho viacročný a dlhodobejší záujem.

Téma dizertačnej práce je veľmi odvážna. Dlhé desaťročia sa o nej vedú polemiky v odborných kruhoch, či už interpretačných alebo hudobno-vedecko-teoretických.

Naplniť cieľ podľa autora znamenalo skutočne doslova prebádať a zhromažďovať kľúčové poznatky. Nakoľko je dielo a osobnosť J.S.Bacha mimoriadne prítlačivé pre hudobnú verejnosť, nájsť len tie najrelevantnejšie a najdôveryhodnejšie informácie, bolo veľmi náročné. Prameňov, názorov, spracovaní je pre účel komparácie stovky. Autor z nich musel vyselektovať tie, ktoré sú jednak historicky najpriateľnejšie, vybrať autorov, ktorých teórie sa navzájom podporujú a sú akýmsi spôsobom verifikované a akceptované modernou interpretáciou.

Nájsť odpoveď na realizáciu tzv. historicky poučenej interpretácie je takmer nemožné. Podľa teoretických prameňov spomínaných autorom (J.J.Quantz, J.Mattheson, C.P.E. Bach) sa nedajú jednoznačne určiť základne aspekty a atribúty interpretácie Bachových skladieb. Možno sa len domnievať, približovať návodom, predpokladať – zvlášť keď sa jedná o realizáciu na nedobovom nástroji. Navyše estetický názor súčasného interpreta či konzumenta hudby je silne fixovaný na hudbu počiatku 19.-ho storočia, romantizmu, 20.-ho storočia a tento ideál krásy sa aplikuje i na hudbu barokovú. Ovplyvnenie spoločenským hudobno-estetickým dianím naväzuje na historický vývoj, zakódovaný do podvedomia konzumenta. Úlohou interpreta je vytvoriť v skladbe pútavosť pri zachovaní vernosti jej myšlienkovému obsahu. Interpretácia nemusí nevyhnutne použitými výrazovými prostriedkami korešpondovať s obdobím vzniku skladby, snaha o tzv. autenticitu často narúša estetický ideál súčasnosti (už len z dôvodu napr. nedokonalého historického inštrumentára). Bachove Suity interpretované na gitare nemôžu poslucháčovi naimplementovať intenzitou, farebnosťou pôvodný zvukový zámer lutny. Pri dnešnej interpretácii zachovávame základné požiadavky a atribúty barokového štýlu – vedenie polyfónie, terasovitú dynamiku, artikulačné zákonitosti,

tempovú pulzáciu. Napr. diskutovaná hra non vibráto u barokových skladieb je často prvkom rušivým a až neestetickým v súvislosti s prirodzenou intenzitou a farebnou mohutnosťou súčasného nástroja.

Interpretácia by mala zachovať vernosť myšlienkovému obsahu skladby, ťažiskovo sa zamerať na jej výrazový potenciál. Interpret, ktorý síce dielo sám nevytvára, ale aktívne ho dotvára a formuje do novej podoby podľa svojich hudobných zručností a individuálnemu náhľadu, vykonáva aktívny tvorivý umelecký proces.

Podľa týchto mojich celoživotných téz, overených niekoľko desaťročnou interpretačnou skúsenosťou, posudzujem všetky ostatné názory na problematiku s veľkou dávkou kompromisu. V dizertačnej práci som sa ani v jednom momente nestretol so situáciou, kde by som musel použiť názorovú toleranciu.

Dizertačná práca je koncipovaná do optimálneho rozvrhnutia jednotlivých tém a problematik. Kapitoly na seba výborne naväzujú logickým pokračovaním skúmaných oblastí a tak sa veľmi prirodzene odkrýva ich zmysel. Práca sa výborne číta, spôsob komunikácie autora s čitateľom je na vysokej úrovni.

Autor veľmi správne popisuje históriu jednotlivých suit a správne polemizuje o problematike vzniku, či vôbec boli napísané pre lutnu, alebo pre lautenwerk. Správne popisuje jednotlivé názory interpretov a teoretikov, ktoré sa často rozchádzajú. Nedá sa generalizovať a určiť čo je zaručene autentické a vytvoriť z toho iba jeden rigidný názor. Je veľmi poučné porovnávať postoje odborníkov a vhodne si vybrať to čo je blízke samotnému sólistovi - tvorcovi.

Práca Mgr. Ozrena Mutaka splňa tie najprísnejšie kritériá pre získanie doktorandského titulu. Jej kvalita ju predurčuje na publikovanie pre budúce generácie gitaristov a teoretikov.

Odporúčam prácu k obhajobe a hodnotím známku „A“ – výborne.

Dňa 14.8.2019 Ostravice

Prof. Jozef ZSAPKA

*Vysoká škola múzických umení v Bratislave
Universidade de Aveiro - Portugal*